

Pomniki przyrody część 4

Człowiek od początku swego istnienia zauważał drzewa. Warto, byśmy dziś nauczyli się spoglądać na drzewa z dawno zapomnianym szacunkiem i zrozumieli, że nadal warunkują one nasze życie. Że ich potrzebujemy, a one nie są w stanie przed nami uciec. Najwyższy czas zacząć je chronić i kochać tak, jak na to zasługują. I jak tylko my to potrafimy.

Na ostatnie spotkanie z pomnikami przyrody pragnę zaprosić Państwa do gminy Niedźwiedź, w której znajduje się jedna z liczniejszych grup pomników.

Pomnik przyrody – brzoza brodawkowata o obwodzie 160cm znajduję się w Porębie Wielkiej przy domu Władysława Orkana. Pomnik ten o numerze 6/24 został uznany już w 1947r. W tym samym miejscu aleja jaworowa prowadząca do domu Orkana w uznana za pomnik przyrody 1973r. W tej samej miejscowości możemy podziwiać: lipę drobnolistną (obwód 330) obok zabudowań Państwa Liberdów, lipę szerokolistną (obwód 500) – w obrębie zabudowań Państwa Raciczek, czy przed wejściem do parku – 2 lipy szerokolistne o obwodach 385 i 405 cm, jak również w samym parku grupę drzew. Wszystkie te drzewa i grupy pomnikowe zostały uznane w 1967 roku. W Koninkach obok kapliczki, przy drodze do leśniczówki znajduje się również pomnik przyrody o numerze 30/140 – lipa szerokolistna o obwodzie 380 z 1968r.

W Koninie na poboczu dogi w pobliżu zabudowań Państwa Zapałów znajduję się lipa szerokolistna (obwód 410cm) z 1979r.

Jadąc drogą do Poręby Wielkiej podziwiać można aleję pomnikową, którą tworzy kilkadziesiąt Jaworów w wieku ok. 150 lat. Aleja – została uznana za pomnik przyrody w 1977r. Pomnikami przyrody nie tylko mogą być drzewa, ale i głazy narzutowe, ciekawe formy przyrody nieożywionej, tj. grotty, uskoki skalne, czy wodospady. Przykładem takiego pomnika jest odcinek koryta potoku o długości 40m wraz z brzegami w Koninie

(osiedle Tarłaki) – pomnik przyrody uznany w 1982r. o numerze 47/292

Artykuły poświęcone pomnikom przyrody miały na celu zachęcić Państwa do patrzenia na drzewa inaczej, czyli ze świadomością, że te piękne i okazałe pomniki posiadają nie tylko wartość estetyczną, etyczną i ekonomiczną, ale i współtworzą piękno, dobro i logikę świata. Zanikanie lasów to widmo katastrofy ekologicznej. Nie dociera to jednak do świadomości ogółu. Pomimo licznych ostrzeżeń i uwag, ludzie nie potrafią uwierzyć, że sami codziennie przyczyniają się do swojej własnej zagłady. Ciągłe popularny jest typ prymitywnej świadomości charakteryzujący się lekkomyślnością, krótkowzrocznością i lekceważeniem groźnych zjawisk.

Wydaje się, że wartością przyrodniczą jest nie tyle pojedyncze drzewo – pomnik przyrody, co zbiór pomników przyrody na danym terenie. Za naturalne przyjąć trzeba procesy wchodzenia do tego zbioru nowych drzew, dorastających do okazałych rozmiarów, jak i ubywania drzew zamierających w sposób naturalny. Warto przyjąć za to zasadę, że drzewo – pomnik przyrody pozostaje pomnikiem i po śmierci, tzn. że jego szczątki, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu, powinny pozostać w miejscu, gdzie stało drzewo do naturalnego rozkładu. Z drugiej strony jednak drzewa takie mają raczej znaczenie pamiątkowe niż ekologiczne. Właśnie ze względu na walor kulturowy, czasami zależy nam jednak na jak najdłuższym życiu pomnika. Dlatego kompleksowa konserwacja pomnika przyrody zapewnia mu poprawę warunków bytowania, ponieważ sprawność ta obniża się z wiekiem drzewa.

Drzewo to nieodzowny element środowiska człowieka. Poza tak podstawowymi funkcjami, jak łagodzenie skutków oddziaływań klimatu, tłumienie hałasu czy poprawianie walorów estetycznych, jest to najbardziej skoncentrowany (w odniesieniu do jednostki powierzchni) producent czystego tlenu. Ma to istotne znaczenie w obecnych czasach intensywnej urbanizacji, gdzie najmniejsza powierzchnia zieleni ma ogromne

znaczenie.

Pomniki przyrody są prawnie chronionymi obiektami. W stosunku do tych form ochrony przyrody, art. 31a ustawy o ochronie przyrody, zabrania się:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym,
3. uszkodzenia i zanieczyszczania gleby,
4. wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
5. zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
7. likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
8. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
9. lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
10. budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.

Szczegółowych informacji udziela Starostwo Powiatowe, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa w Limanowej

Tekst i Fotografie: Piotr Ociepka